

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 245/2023-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa advokáta [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou Mgr. Margarétou Lukačovičovou, Námestie M. Benku 15, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Topoľčany č. k. 8Cb/29/2014 z 25. januára 2023 a postupu Krajského súdu v Nitre v konaní o námietke zaujatosti takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 11. apríla 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhuje zrušiť namietané uznesenie, vec vrátiť na ďalšie konanie, prikázať krajskému súdu, aby o námietke zaujatosti riadne rozhodol, a priznať náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa v konaní na okresnom súde domáhal určenia, že písomné uznanie dlhu žalovaného 1, ktorým voči sťažovateľovi uznal svoj dlh, čo sa týka dôvodu a výšky, je platným právnym úkonom. Do konania neskôr pristúpil ďalší účastník konania v procesnom postavení žalovaného 2 (správca konkurznej podstaty úpadcu – žalovaného 1). Okresný súd rozsudkom č. k. 8Cb/29/2014 z 3. júna 2019 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 15Cob/101/2019 z 20. októbra 2020 žalobu zamietol a priznal žalovaným náhradu trov konania v celom rozsahu.

3. Vyšší súdny úradník okresného súdu (ďalej len „VSÚ“) uznesením z 3. januára 2022 v spojení s uznesením sudcu okresného súdu z 8. februára 2022 zaviazal sťažovateľa povinnosťou nahradiť žalovanému 2 náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 510 eur. Žalovanému 1 voči sťažovateľovi žiadnu sumu náhrady trov konania nepriznal. Na základe podanej ústavnej sťažnosti

ústavný súd nálezom č. k. IV. ÚS 370/2022 z 20. septembra 2022 zrušil uznesenie sudcu okresného súdu a vec vrátil na ďalšie konanie z dôvodu jeho nedostatočného odôvodnenia. Po vrátení veci sudca okresného súdu namietaným uznesením zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu VSÚ ako nedôvodnú.

4. Sťažovateľ podal 6. októbra 2022 na zákonného sudcu námietku zaujatosti s odôvodnením, že ústavný súd skonštatoval porušenie jeho základných práv v súvislosti so zrušeným uznesením sudcu okresného súdu. Krajský súd písomným podaním z 25. októbra 2022 vrátil spis okresnému súdu s odôvodnením, že z obsahu podanej námietky zaujatosti je zrejmé, že táto sa týka uznesenia sudcu z 8. februára 2022, a sťažovateľ teda napáda okolnosti spočívajúce v rozhodovacej činnosti sudcu s poukazom na § 53 ods. 3 Civilného sporového poriadku.

II.

5. Sťažovateľ tvrdí, že namietané uznesenie okresného súdu je nepreskúmateľné a arbitrárne, keďže sa v ňom sudca nezaoberal jeho sťažnostnými námietkami. Namieta, že žalovanému 2 mohli trovy konania dôvodne vzniknúť až momentom právoplatnosti uznesenia súdu o pripustení jeho prístúpenia do konania. Podľa jeho názoru ak okresný súd konal so žalovaným 2 pred nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia o prístúpení vstupu, postupoval v zjavnom rozpore so zákonom. Ďalej namieta, že trovy konania vzniknuté žalovanému 2 právnym zastupovaním nespĺňajú kritériá účelnosti a dôvodnosti. Poukazuje pritom na svoj úspech v odvolacom konaní, v ktorom krajský súd zrušil uznesenie okresného súdu o zastavení konania z dôvodu prekážky litispendencie, ako aj na pojednávanie konané 20. mája 2019, zo zápisnice ktorého vyplýva, že vyjadrenie právneho zástupcu žalovaného 2 bolo v porovnaní s rozsahom vyjadrenia sťažovateľa nepatrné. Tiež poukázal na vyjadrenie žalovaného 2 k podanému odvolaniu proti rozsudku okresného súdu, z ktorého ma vyplývať, že žalovaný 2 sa pridrižiava svojho vyjadrenia predneseného na pojednávaní konanom 20. mája 2019.

6. Sťažovateľ tiež nesúhlasí s postupom krajského súdu, ktorý nerozhodol o ním uplatnenej námietke zaujatosti voči zákonnému sudcovi s odôvodnením, že námietka smeruje proti rozhodovacej činnosti sudcu, a tak s poukazom na § 53 ods. 3 Civilného sporového poriadku na vznesenú námietku neprihliadal. Sťažovateľ poukazuje na nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 153/08 z 1. júla 2008, z ktorého vyplýva, že z okruhu relevantných skutočností prípustných na odôvodnenie námietky zaujatosti nemožno paušálne vylúčiť všetky „*postupy sudcu v konaní o prejednávanej veci*“.

III.

III.1. K namietanému uzneseniu okresného súdu:

7. Ústavný súd v súlade so svojou stabilnou judikatúrou v prvom rade poukazuje na skutočnosť, že rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sa môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), dopustiť porušenia základného práva účastníka konania na súdnu ochranu, resp. jeho práva na spravodlivé súdne konanie (II. ÚS 56/05,

rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 23. 9. 1997 vo veci Robins proti Spojenému kráľovstvu Veľkej Británie a Severného Írska).

8. V prípadoch, keď sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou, resp. dohovorom zaručených práv rozhodnutím všeobecného súdu týkajúcim sa náhrady trov konania, je však ústavný súd (aj vo svojej doterajšej judikatúre) zdržanlivý, vychádzajúc z toho, že problematika trov konania má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, a preto k zrušeniu namietanému výroku o trovách konania pristupuje iba výnimočne (porovnaj IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011, IV. ÚS 583/2018). Otázka náhrady trov konania dosahuje ústavnoprávnu dimenziu len vtedy, pokiaľ by bol v procese interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení všeobecne záväzného právneho predpisu zo strany všeobecného súdu obsiahnutý prvok svojvôle alebo extrémny rozpor s princípom spravodlivosti (napr. v dôsledku prepiateho formalizmu) či celkom nedostatočného odôvodnenia vydaného rozhodnutia.

9. Podstata ústavnej sťažnosti spočíva v námietke sťažovateľa o nedostatočnom odôvodnení namietaného uznesenia sudcu okresného súdu, ktorý sa podľa jeho názoru nezaoberal sťažnostnými námietkami spočívajúcimi v momente vzniku procesného postavenia žalovaného 2, ako aj v účelnosti a dôvodnosti vynaložených nákladov. Namietka tiež, že krajský súd nepostupoval správne, keď riadne nerozhodol o vznesenej námietke zaujatosti voči zákonnému sudcovi.

10. Okresný súd v namietanom uznesení uviedol, že pred rozhodnutím o pripustení pristúpenia žalovaného 2 do konania doručil žalovaný 2 okresnému súdu splnomocnenie advokáta a písomné podanie na súd (vyjadrenie k žalobe), čím reagoval na výzvu súdu. Je zrejmé, že žalovaný 2 vykonal pred jeho pristúpením do konania procesné úkony na základe výzvy súdu. Nemožno sa preto stotožniť s argumentáciou sťažovateľa. Následne po jeho pristúpení do konania bolo žalovanému 2 doručené uznesenie o pristúpení, ako aj výzva na vyjadrenie sa k podanému odvolaniu proti tomuto rozhodnutiu. Okresný súd ďalej uviedol, že časový interval vzniku trov konania je ohraničený začatím konania a právoplatnosťou súdneho rozhodnutia, ktorým sa konanie končí (I. ÚS 207/2019).

11. S odkazom na odbornú literatúru okresný súd konštatoval, že podania vo veci samej, podania realizované na základe výzvy súdu, ako aj zastupovanie na pojednávaní sú považované za účelné a odôvodnené výdavky na odmenu advokáta. K účelnosti vynaložených nákladov ďalej uviedol, že úkony právnej služby právneho zástupcu žalovaného 2, za ktoré mu súd priznal náhradu trov konania, považoval za účelné s prihliadnutím na skutočnosť, že tieto boli vynaložené v príčinnej súvislosti s jeho procesným postojom k predmetu konania a ich vynaložením sledoval záujem na neúspechu podanej žaloby. Podania právneho zástupcu žalovaného 2 obsahovali skutočnosti vzťahujúce sa na predmet sporu a boli spojené s posúdením najmä procesných otázok vedenia sporu. Okresný súd nezistil žiadny dôvod, ktorý by opodstatňoval nepriznanie náhrady trov konania.

12. Ústavný súd nie je v pozícii, aby prehodnocoval rozhodnutia všeobecných súdov o účelnosti a hospodárnosti uplatnených či priznaných trov konania. Ústavný súd nie je ani ďalšou opravnou inštanciou vo vzťahu k rozhodnutiam všeobecných súdov o výške trov konania. Úlohou ústavného súdu je identifikovať extrémne vybočenia z medzí interpretácie a aplikácie práva všeobecnými súdmi.

13. Ústavný súd konštatuje, že súdna ochrana poskytnutá okresným súdom sťažovateľovi nevykazuje nedostatky dosahujúce intenzitu porušenia práva na spravodlivý proces. Z ústavnoprávneho hľadiska nie je v tomto prípade dôvod na prehodnocovanie jeho záverov, ktoré nie sú ústavne neutržateľné. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom okresného súdu nestotožňuje, nestačí na prijatie záveru o ústavnej nekonformite namietaného uznesenia.

III.2. K namietanému postupu krajského súdu:

14. Postup krajského súdu, ktorý nerozhodol o vznesenej námietke zaujatosti zákonného sudcu, nemožno vyhodnotiť ako nesprávny, resp. ústavne neutržateľný. Sťažovateľom podaná námietka bola skoncipovaná s poukazom na nález ústavného súdu č. k. IV. ÚS 370/2022 z 20. septembra 2022, ktorým ústavný súd skonštatoval porušenie uplatnených práv sťažovateľa uznesením sudcu okresného súdu z 8. februára 2022 z dôvodu jeho nedostatočného odôvodnenia.

15. Pre ústavný súd je v tejto veci podstatné, že po zrušení uznesenia okresného súdu a vrátení veci na ďalšie konanie bol sudca viazaný právnym názorom ústavného súdu vyjadreným v náleze, a tak bol sudca povinný rozhodnúť v intenciách nálezu ústavného súdu. S poukazom na bod III.1 tohto uznesenia je zrejmé, že sa sudca v rámci sťažnostného konania riadil právnym názorom ústavného súdu.

16. V náleze ústavného súdu č. k. II. ÚS 153/08 z 1. júla 2008, na ktorý poukázal sťažovateľ, išlo o prípad, keď zákonný sudca nepredložil námietku zaujatosti vznesenú sťažovateľkou na rozhodnutie nadriadenému súdu. Procesný postup sudcu, ktorý si v uvedenej veci vyžadoval prieskum zo strany nadriadeného súdu, spočíval v protirečivých stanoviskách sudcu k otázke potreby vydania uznesenia o zrušení právneho zastupovania sťažovateľky, ako aj v nadväznej otázke práva splnomocneného právneho zástupcu na zastupovanie sťažovateľky. O takýto prípad však vo veci sťažovateľa nejde.

17. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05).

18. S poukazom na uvedené ústavný súd preto odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako celok podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. mája 2023

Robert Šorl
predseda senátu